

KÚRIA

Bfv.I.24/2019/6. szám

A Kúria Budapesten, a 2019. év április hó 23. napján tartott tanácsülésen meghozta a következő

v é g z é s t:

A csalás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben **II. rendű terhelt** felülvizsgálati indítványát elbírálv a Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság 11.B.XXI.651/2007/325. számú és a Fővárosi Törvényszék 31.Bf.XXI.6712/2017/13. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítványozó, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság a 2016. november 29. napján kihirdetett 11.B.XXI.651/2007/325. számú ítéletével II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki társtettesként elkövetett csalás büntetében [Btk. 373. § (1), (2), (3) bekezdés a) pont], bűnsegédként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont], bűnsegédként elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §), társtettesként és folytatólagosan elkövetett csalás büntetében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés ba), bc) pont, (5) bekezdés b) pont], közvetett tettesként és folytatólagosan elkövetett csalás büntetében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés ba), bc) pont, (3) bekezdés b) pont], 2 rendbeli társtettesként elkövetett csalás büntetében [Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (4) bekezdés b) és c) pont].

Ezért halmazati büntetésül tíz év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és öt év közügyektől eltiltásra ítélte, megállapította, hogy a terhelt legkorábban a szabadságvesztés kétharmad részének letöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra, rendelkezett a bűnjelekről, valamint a polgári jogi igényről és a bűnügyi költség viseléséről.

A másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék a 2017. június 20. napján meghozott 31.Bf.XXI.6712/2017/13. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét II. rendű terhelt tekintetében megváltoztatta, a társtettesként elkövetett csalás bűntettének értékelte cselekményét társtettesként elkövetett zsarolás bűntettének [Btk. 367. § (1) bekezdés], a közbizalom elleni bűncselekményeket egységesen bűnsegédként elkövetett közokirat-hamisítás bűntettének [Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont], a 2. rendbeli társtettesként elkövetett csalás bűntettének értékelte cselekményeiből 1. rendbeli társtettesként, folytatólagosan elkövetett, a Btk. 373. § (1) bekezdés, (2) bekezdés bc) pont, (5) bekezdés b) pontja szerinti csalás bűntettének minősítette és a vele szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát négy év négy hónapra enyhítette; helyesbítette az eljárási illeték, valamint a bűnügyi költség összegét, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét a II. rendű terhelt tekintetében helyben hagyta.

A jogerős ügydöntő határozatok ellen II. rendű terhelt terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, a Be. 649. § (1) bekezdés aa) és ba) pontja, valamint a (2) bekezdés d) pontjában írt okból.

Abban arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság először egyesbíróként és nem tanácsban járt el, és ezt észlelte is a bíró a 2011. április 21. napján tartott tárgyaláson, azonban az eljárás megismétlésére csak az eljárás későbbi szakaszában került sor. Sérelmezte, hogy az I. rendű terhelt letartóztatásának elrendelésére annak ellenére került sor, hogy az általa elmulasztott tárgyalási határnapra nem idézték szabályszerűen.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a titoktartás alóli felmentést telefonon intézte, továbbá indokolási kötelezettségének sem tett eleget, mivel a hiányos, iratellenes megállapításokat, helytelen ténybeli következtetéseket tartalmazó ítéletét nem indokolta; emellett vitatta tényállási pontonként az eljáró bíróságok bizonyíték-értékelő tevékenységét, és azt is, hogy bűntett előéletét annak ellenére súlyosító körülményként vették figyelembe, hogy nem volt büntetve, emellett álláspontja szerint az enyhítő körülmények közül az időmúlást nem kellőképpen értékelték javára.

Hivatkozott arra is, hogy a tényállás II. pontjában rögzített cselekményét a másodfokú bíróság tévesen minősítette zsarolás bűntettének, mivel álláspontja szerint az akaratot hajlító erőszak hiányában cselekménye nem minősülhet zsarolásnak, abban nem is bűnös, a sértett iratok között fellelhető nyilatkozatát pedig e vonatkozásban nem vették figyelembe.

Ezért a jogerős határozatok hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítását indítványozta.

A Legfőbb Ügyészség a felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak találta.

Kifejtette, hogy az indítványnak a tényállás hiányosságára, iratellenességére, téves ténymegállapításaira utaló, továbbá az eljárás bíróság bizonyíték-értékelését vitató része törvényben kizárt, míg más - az I. rendű - terhelt kapcsán az ügydöntő határozat felülvizsgálatát nem indítványozhatja.

Álláspontja szerint nem követett el az első fokon eljárás bíróság eljárási szabálysértést sem, mert a 2014. március 27. napján tartott tárgyaláson a korábbi tárgyalási anyag ismertetésével az eljárás megismétlésére szabályosan került sor, az indokolási kötelezettség megsértése pedig nem képezi felülvizsgálat tárgyát.

Az indítványozónak a tényállás II. pontjában rögzített vagyon elleni bűncselekmény téves minősítésére történő hivatkozását is alaptalannak vélte, mivel álláspontja szerint a tényállás egyértelműen tartalmazza, hogy a sértettet a terhelték fenyegetéssel kényszerítették az akaratuknak megfelelő magatartás tanúsítására, és a sértettel szemben alkalmazott fenyegetés alkalmas volt arra, hogy a sértettben komoly félelmet keltsen.

Mivel megítélése szerint az eljárás bíróságok a büntető anyagi jog szabályainak megsértése nélkül állapították meg II. rendű terhelt bűnösségét, és cselekményeinek minősítése, a vele szemben kiszabott büntetés is törvényes, arra tett indítványt, hogy a Kúria a kerületi bíróság és a törvényszék ítéletét II. rendű terhelt tekintetében hatályában tartsa fenn (BF.104/2009/1. szám).

A Kúria a felülvizsgálati indítvány elbírálására a Be. 660. § (1) bekezdése alapján tanácsulást tűzött ki, melyen a megtámadott határozatokat a felülvizsgálati indítványban meghatározott okok alapján bírálta felül, emellett vizsgálta a Be. 659. § (6) bekezdésben meghatározott eljárási szabálysértéseket is, illet azonban nem észlelt.

A felülvizsgálati indítvány részben kizárt, részben nem alapos.

A 2018. július 1. napján hatályba lépett Be. 608. § (1) bekezdésére figyelemmel a 649. § (2) bekezdés d) pontja szerint nem felülvizsgálati ok az indokolási kötelezettség megszegése. A korábbi jogszabály alapján előterjesztett panasz, felülbírálati indítvány, fellebbezés vagy egyéb indítvány elbírálását pedig e törvény hatályba lépése után a nyomozó hatóság, az ügyészség, illetve a bíróság mellőzi és erről az előterjesztőt tájékoztatja, ha e törvény alapján nincs helye panasz, felülbírálati indítvány, fellebbezés vagy egyéb indítvány előterjesztésének vagy annak

címzettje e törvény alapján nem jogosult a döntésre [Be. 870. § (3) bekezdés].

A Kúria ezért mellőzte a felülvizsgálati indítvány ezen részének elbírálását.

II. rendű terhelt hivatkozott arra, hogy az elsőfokon eljáró bíróság nem volt törvényesen megalakítva.

A Be. 649. § (2) bekezdés d) pontja szerint eljárási szabálysértés miatt felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát a 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg. A Be. 608. § (1) bekezdés a) pontja szerint feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértés, ha a bíróság nem volt törvényesen megalakítva.

Az elsőfokú eljárás alatt hatályban volt büntetőeljárás törvény, az 1998. évi XIX. törvény 287. § (3) bekezdés szerint a tárgyalást hat hónapon belül, ismétlés nélkül lehetett folytatni, ha a tanács összetételében nem történt változás, egyébként a tárgyalást előlről kell kezdeni. A (4) bekezdés szerint pedig a tárgyalás anyagának ismertetésével is megismételhető volt a tárgyalás. A tárgyalás anyagának ismertetése után figyelmeztetni kellett az ügyészt, a vádlottat és a védőt arra, hogy az ismétlésre észrevételt tehet és az ismétlés kiegészítését kérheti. A figyelmeztetést és az észrevételt jegyzőkönyvbe kell foglalni.

A rendelkezésre álló iratok szerint a 2014. március 27. napján (majd a 2016. február 8. napján) tartott folytatólagos tárgyaláson a tanács elnöke megállapította, hogy az előző érdemi tárgyalás óta a tanács összetételében változás történt, ezért a tárgyalás anyagának ismertetésével előlről kezdte a tárgyalást. Ezt követően figyelmeztette az ügyészt, a vádlottat és a védőket, hogy az ismertetésre észrevételt tehetnek és az ismertetés kiegészítését kérhetik az 1998. évi XIX. törvény 287. § (4) bekezdése alapján.

A jelenlévők az ismertetésre nem tettek észrevételt, további ismertetést nem kértek.

Az ismertetéssel tehát a tárgyalást az elsőfokú bíróság megismételte, és ahogy azt a másodfokú bíróság is kifejtette, az iratok ismertetésének rövidségére hivatkozó terhelti kifogás sem alapos. Az ismertetés ugyanis nem jelenti a tárgyalási anyag szó szerinti felolvasását, elegendő a lényegre utalással eleget tenni e kötelezettségnek. Ha bármelyik fél szükségesnek tartotta volna, kérhetett volna részletesebb ismertetést.

Mindezekre tekintettel az eljárás megismétlésére az eljárási szabályokban foglalt rendelkezéseknek megfelelően törvényesen

került sor, ekként az erre irányuló felülvizsgálati indítvány nem alapos.

Az indítványozónak az a kifogása, amely szerint **ügyvéd.1.** telefonon kapott a sértettől a titoktartás alól felmentést, valóban alapos.

Az 1998. évi XIX. törvény 82. § (1) bekezdés c) pontja szerint a tanúvallomást megtagadhatja az, aki a foglalkozásánál vagy köz megbízatásánál fogva titoktartásra köteles, ha a tanúvallomással a titoktartási kötelezettségét megsértené, kivéve, ha ez alól a külön jogszabály szerinti jogosult felmentette.

Ahogy azt a másodfokú bíróság kifejtette, telefonon a beszélő fél személyazonossága nem tisztázható.

Azonban az ugyanezen jogügyletre vonatkozó, 2007. november 28-án kötött adásvételi szerződés, amely alapján végső soron a 2008. május 31-i földhivatali bejegyzés is megtörtént, rendelkezésre állt, erre tekintettel ügyvéd.1. tanúvallomását a másodfokú bíróság helytállóan kirekesztette a bizonyítékok közül azzal, hogy a tényállásban megállapítottakra e tanúvallomás nincs kihatással.

Így nincs jelentősége annak, hogy a titoktartás alóli felmentésre az eljárási szabályok megszegésével került sor. Emellett ez önmagában egyébként sem tenné lehetővé a felülvizsgálatot.

A törvényben kizárt az indítványozónak az I. rendű terhelttel kapcsolatos azon hivatkozása, mely szerint letartóztatására annak ellenére került sor, hogy idézése nem volt szabályszerű, mivel az ezzel kapcsolatos indítványa részint nem jogosulttól származik - minden jogosult csak saját maga tekintetében indítványozhat felülvizsgálatot [Be. 651. § (2) bekezdés b) pont] -, részint pedig ez az esetleges eljárási szabálysértés sem lenne felülvizsgálati ok.

A Kúria nem találta alaposnak a terhelt egyéb kifogásait sem.

A Be. 649. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét.

A Be. 659. § (1) bekezdése szerint azonban a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó, és az a felülvizsgálati indítványban nem is támadható; a felülvizsgálati eljárásban a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye.

Mindez azt jelenti, hogy a felülvizsgálat során a jogerős

határozatban megállapított tényállás megalapozottsága, a bizonyítékok mikénti mérlegelése nem vizsgálható, az eljárás bíróságok által levont jogi következtetések - így a bűnösség megállapításának és a cselekmények jogi minősítésének - helyessége kizárólag az irányadó tényállás alapul vételével bírálható el (BH 2004.102.).

A Kúria ezért a felülvizsgálati indítványnak a bizonyítékok mikénti mérlegelését támadó részével, a tényállás hiányosságára, iratellenességre és téves ténybeli következtetésre utaló, továbbá az egyes tényállási pontokat érintően a tanúvallomások hitelességét megkérdőjelező kifogásokkal a felülvizsgálati eljárásban érdemben nem foglalkozhatott; a felülvizsgálati indítvány ezen része a törvényben kizárt.

Az indítványozó szerint a tényállás II. pontjában rögzített vagyon elleni bűncselekményt a másodfokú bíróság tévesen minősítette a Btk. 367. § (1) bekezdésébe ütköző, társtettesként elkövetett zsarolás büntettének.

A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerint felülvizsgálatnak van helye, ha a bíróság a bűncselekmény törvénysértő minősítése vagy a Btk. más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetést szabott ki.

A Btk. 367. § (1) bekezdése szerinti zsarolás büntettét az követi el, aki jogtalan haszonszerzés végett mást erőszakkal vagy fenyegetéssel arra kényszerít, hogy valamit tegyen, ne tegyen vagy eltűnjön és ezzel vagyoni hátrányt okoz.

Az irányadó tényállás II. pontjának lényege szerint 2007. február 12. napján az I. rendű és a II. rendű terheltek a sértett lakásához mentek, és felszólították, hogy menjen velük az ügyvédhez adásvételi szerződést kötni. A sértett nem akart ügyvédhez menni, erre a terheltek erélyesen közölték vele, hogy ebből baja lesz, így a sértett ezután nem mert ellenkezni és beült az I. rendű terhelt által vezetett gépkocsiba. Majd találkoztak a külön kocsival érkező III. rendű vádlottal, és együtt indultak az ügyvédi irodához. Mielőtt odaértek volna, a gépkocsiban mind az I. rendű, mind a II. rendű terhelt felszólították a sértettet, hogy az ügyvédnél mondja azt: a 4.000.000 forintos vételárból 2.000.000 forintot már korábban megkapott. Ezután került sor az irodában az adásvételi szerződés megkötésére, és az ügyvéd kérdésére mind a III. rendű terhelt, mind a sértett úgy nyilatkoztak, hogy a 4.000.000 forintos vételárból 2.000.000 forintot a III. rendű terhelt korábban a sértettnek már megfizetett. Így az adásvételi szerződésbe ez a valótlan tény került, amit aztán a III. rendű terhelt és a sértett alá is írtak. Az I. rendű és a II. rendű terheltek a sértettel egy kocsiban hagyták el a helyszínt. A gépkocsiban az I. rendű terhelt

felszólította a sértettet, hogy az ügyvédi irodában átvett 2.000.000 forintot adja oda nekik, mert az a pénz a III. rendű terhelte férjéé, és ha a pénzt nem adja vissza, nagy baj lesz. Emiatt a sértett a 2.000.000 forintot még a gépkocsiban átadta az I. rendű terhelteknek. A hamis adásvételi szerződést felhasználva a III. rendű terhelte a lakóingatlan telekkönyvi nyilvántartásába a tulajdonjogát 2007. március 12. napján bejegyeztette.

Az irányadó tényállás szerint tehát a sértett valójában nem akart adásvételi szerződést kötni, ebbe azért egyezett bele, mert a terheltek megfenyegették, „erélyesen közölték vele”, hogy baj lesz. A terheltek ezen kijelentése a sértettet arra vezette, hogy ne a saját, hanem a terheltek akaratának megfelelően cselekedjék. Ezért ült be a személygépkocsiba és írta alá az ügyvéd előtt az adásvételi szerződést, ezért tett olyan valótlan, a saját vagyoni érdekeit érintő, magának vagyoni hátrányt eredményező nyilatkozatot, miszerint a 4.000.000 forintos vételárból 2.000.000 forintot már korábban megkapott, és a terheltek fenyegetésének hatására adta át az ügyvédi irodában a III. rendű terhelttől átvett 2.000.000 forintot is a II. rendű terhelte jelenlétében az I. rendű terhelteknek.

A Btk. 459. § (1) bekezdés 7. pontja szerint fenyegetés a súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen.

Az irányadó tényállás szerint a sértettel szemben a terheltek nem akaratot hajlító erőszakot, hanem olyan fenyegetést alkalmaztak, amely a sértettben komoly félelmet keltett, és e félelem hatására cselekedett a terheltek akaratának megfelelően. A fenyegetés ugyanis nem csupán félelemkeltésre volt alkalmas, hanem arra is, hogy a terheltek szándékainak megfelelő magatartás tanúsítására bírja.

A terhelte terhére megállapított bűncselekmények minősítése ekként törvényes, a joghátrány neme és mértéke is megfelel az anyagi jogszabályoknak. A büntetés kiszabása során irányadó körülmények mikénti - esetleg téves - értékelése pedig nem felülvizsgálati ok. Ezért a felülvizsgálati indítvány ebben a részében alaptalan.

A Kúria a fentiekre figyelemmel az előterjesztett felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben megalapozatlannak találta, ezért a megtámadott határozatokat a Be. 662. § (1) bekezdés a) pontja alapján hatályában fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 653. § (1) bekezdésére figyelemmel a 458. § (3) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a 650. § (1) bekezdés b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 652. § (6) bekezdésén

alapul azzal, hogy a Kúria - a Be. 656. § (4) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett, illetve az azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítványt indokolás nélkül elutasíthatja.

Budapest, 2019. április 23.

Dr. Mészár Róza s. k. a tanács elnöke, Dr. Domonyai Alexa s. k. előadó bíró, Dr. Soós László s. k. bíró

A kiadmány hiteléül:

Mátyás Gyöngyi
bíróság ügyintéző